

Respons

Usbekistan: Avskaffelse av utreisevisum

- Gjelder fortsatt regelen om utreisevisum for usbekiske borgere som vil reise til utlandet?
- Hva var tidligere praksis for utreisevisum?
- Hva er praksisen med gamle pass og nye biometriske utenrikspass?

Gjelder fortsatt regelen om utreisevisum for usbekiske borgere som vil reise til utlandet?

Kravet om et eget utreisevisum for usbekiske borgere som skal reise til områder utenfor tidligere sovjetrepublikker, i tillegg til reiser til Turkmenistan og Tadsjikistan, ble avskaffet med virkning fra 1. januar 2019, etter et dekret fra president Shavkat Mirzijojev av 16. august 2017 (Putz 2019). Unntak gjelder for enkelte høyere statsansatte (OSCE, møte i Tasjkent mars 2019). Nye biometriske pass erstatter utreisevisum.

Usbekistan opphevet samtidig visumplikten for innreise til Usbekistan for en rekke land, deriblant Norge.

Avskaffelsen av utreisevisum har lenge vært varslet. Human Rights Watch gjennomgikk endringene under Mirzijojevs styre i en rapport fra oktober 2017, og kom der med en sterk anbefaling om å avskaffe utreisevisumet (HRW 2017). Usbekistan er det siste landet i det tidligere Sovjet som nå avskaffer denne ordningen.

Tidligere praksis for utreisevisum

Før 1. januar 2019 måtte usbekiske borgere ha et utreisevisum i form av et klistremerket i passet sitt for å reise ut av Usbekistan og besøke en del land.

Reglene for hvilke land man måtte ha utreisevisum for å reise til, endret seg over tid. I en rapport fra Uzbek-German Forum for Human Rights (2010) ble det opplyst at det var krav om utreisevisum for reise til alle land utenfor tidligere sovjetrepublikker, og at Usbekistan hadde inngått avtaler med Russland og Kasakhstan om å håndheve utreisebestemmelsene, slik at usbekiske borgere ikke kunne reise videre til land utenfor tidligere Sovjet hvis de ikke hadde gyldig utreisevisum. I juni 2012 innførte Usbekistan også krav om utreisevisum for usbekiske borgere som skulle reise til nabolandene Tadsjikistan og Turkmenistan (Radio Free Europe 2012). Krav om utreisevisum kom i tillegg til krav om at usbekere må ha innreisevisum til en

rekke land. Etter det Landinfo kjenner til, gjelder krav om innreisevisum stort sett til de samme landene som det krevdes utreisevisum til.

Utreisevisum ble utstedt av Innenriksdepartementets lokale OVIR-kontor (avdeling for visum og registrering, Otdel Viz i Registratsii), som finnes i alle regioner i landet. Søkeren måtte gjennomgå et intervju med OVIR for å få utreisevisum (usbekisk journalist, møte i Almaty september 2014; usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015). OVIR-kontoret utstedte utreisevisumet, men selve beslutningen om utstedelse av utreisevisum ble i realiteten tatt av usbekisk sikkerhetstjeneste (SNB). SNB godkjente alltid beslutningen om å gi utreisevisum, og hadde dermed full oversikt over hvem som forlot landet og reiste til områder utenfor tidligere Sovjet (usbekisk journalist, møte i Almaty september 2014; usbekisk menneskerettighetsarbeider, e-post august 2014; Surat Ikramov, møte i Bisjkek oktober 2015).

Behandlingstiden for utreisevisum skulle etter reglene ta 15 arbeidsdager, men tok i realiteten ofte lengre tid. For mange var det en lang og møysommelig prosess å få utstedt utreisevisum, og enkelte fikk aldri svar på søknaden sin. Særlig journalister og menneskerettighetsaktivister hadde ofte vanskeligheter med å få utstedt utreisevisum (usbekiske menneskerettighetsarbeidere, møte i Tsjimkent oktober 2014; usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015).

Utreisevisumet var gyldig i to år fra utstedelsesdato. Det innebar at personen som hadde reist ut måtte være tilbake i Usbekistan innenfor utreisevisumets gyldighet. Utreisevisumet kunne imidlertid fornyes hos usbekisk representasjon i utlandet, men da måtte borgeren være registrert på den usbekiske ambassaden/konsulatet i landet (usbekisk journalist, e-post november 2014).

Utreise uten utreisevisum var straffbart ifølge usbekisk straffelov §223, men loven syntes i liten grad å være tatt i bruk. Administrativ straff i form av bøter syntes å være den vanligste reaksjonsformen på overskredet utreisevisum, i den grad det ble gitt reaksjoner. Overskredet utreisevisum kunne imidlertid være et påskudd for å få en person dømt for andre forhold (Memorial, e-post mai 2015).

Hva er den nye praksisen?

Nye biometriske pass

Usbekistan introduserte *nye* biometriske pass¹ fra 1. januar 2019 (usbekisk kilde, e-post oktober 2019). De nye passene har en gyldighet på 10 år for personer over 16 år. For barn mellom 1 og 15 år er passet gyldig i 5 år. Pass for nyfødte er gyldig i 2 år (Coffee 2019).

Med nytt pass kan usbekiske borgere reise til alle land uten utreisevisum, de trenger kun «vanlig» innreisevisum der det er krav om det (OSCE, møte mars 2019).

Gamle pass er gyldige til 1. januar 2021

*De gamle passene*² (2011-passene) er gyldige for reiser til utlandet til passet utløper, og senest til 1. januar 2021. De gamle passene brukes som ID-kort fram til 1. januar 2021. Myndighetenes

¹ Det nye passet har en burgunderbrun farge (usbekisk kilde, e-post oktober 2019).

² De gamle passene er grønne.

plan er å erstatte dem med andre ID-kort, men det er ennå uvisst når det skjer (usbekisk kilde, e-post oktober 2019).

Med gammelt pass som inneholder et gyldig utreisevisum kan usbekiske borgere reise til alle land i verden, forutsatt at de har innreisevisum («vanlig» visum) der det er et krav.

Med gammelt pass uten gyldig utreisevisum kan usbekiske borgere reise til alle tidligere sovjetrepublikker, bortsett fra til Turkmenistan og Tadsjikistan (OSCE, møte i Tasjkent mars 2019; Putz 2019; usbekisk kilde, e-post oktober 2019).

Hvis en person har *gammelt pass med utreisevisum* og utreisevisumet utløper (gyldighet på to år) mens personen er i utlandet, kan personen fortsatt oppholde seg i utlandet, men kan ikke reise videre til et annet utland. Personen må returnere til Usbekistan for å få nytt pass (ny modell), for deretter å reise ut igjen.

Usbekiske utenriksstasjoner utsteder ikke nye pass av ny modell. Utstedelsen skjer kun i Usbekistan (usbekisk kilde, oktober 2019).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Coffee, F. (2019, 10. januar). *Uzbekistan Exit Visa – Why Is It Abolished?* [s.l.]: Immigration World. Tilgjengelig fra <https://www.immigrationworld.com/uzbekistan/uzbekistan-exit-visa-abolished/> [lastet ned 2. oktober 2019]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2017, 25. oktober). *Uzbekistan: A year into new Presidency, Cautious Hope for Change*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2017/10/25/uzbekistan-year-new-presidency-cautious-hope-change> [lastet ned 2. oktober 2019]
- Putz, C. (2019, 3. januar). Uzbekistan Abolishes Exit Visa system. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2019/01/uzbekistan-abolishes-exit-visa-system/> [lastet ned 26. september 2019]
- Radio Free Europe (2012, 27. juni). Uzbekistan reinstates exit visa to Tajikistan, Turkmenistan. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/uzbekistan-exit-visas-tajikistan-turkmenistan/24627994.html> [lastet ned 25. mai 2019]

Respons **Usbekistan: Avskaffelse av utreisevisum**

- Uzbek-German Forum for Human Rights (2010). *“Your travel abroad is not appropriate”: Propiska, “exit visas” and other relics of the Soviet era in Uzbekistan today*. Berlin: Uzbek-German Forum for Human Rights. Tilgjengelig fra http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/droi_20100602_6psuz_/droi_20100602_6psuz_en.pdf [lastet ned 26. september 2019]

Muntlige kilder

- Ikramov, S. Møte i Bisjkek 31. oktober 2015.
Surat Ikramov er usbekisk menneskerettighetsaktivist bosatt i Tasjkent.
- Memorial, e-post mai 2015
Memorial er en russisk menneskerettighetsorganisasjon med hovedkontor i Moskva. Memorial har ekspertise på Usbekistan.
- OSCE. Møte i Tasjkent 11. mars 2019.
- Usbekisk journalist. Møte i Almaty september 2014, e-post 3. november 2014 og 1. mai 2015.
- Usbekisk jurist. Møte i Bisjkek 26. oktober 2015.
- Usbekisk kilde. E-post 2. oktober 2019.
Kilden er forsker og har tidligere jobbet for en internasjonal organisasjon. Kilden bor i Europa, men følger situasjonen i Usbekistan nøye.
- Usbekisk menneskerettighetsarbeider. E-post korrespondanse august 2014.
Kilden ønsker å være anonym. Landinfo har møtt kilden flere ganger og anser kilden for å ha svært god oversikt over temaet «inn- og utreise til/fra Usbekistan».
- Usbekiske menneskerettighetsarbeidere. Møte i Tsjimkent, Kasakhstan 2. oktober 2014.
Kildene bor i Tasjkent og arbeider med menneskerettigheter der. Landinfo ble anbefalt å møte disse kildene av andre organisasjoner i grenseområdet. Kildene er godt kjent av blant andre Human Rights Watch.

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.